

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 48:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af konventionen af 21. marts 1986 om traktatretten mellem stater og internationale organisationer eller mellem internationale organisationer indbyrdes.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).

(Fremsat 17/12 93. Første behandling 4/2 94. Betænkning 15/3 94).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 120 stemmer.

Formanden:

Dette vil blive meddelt udenrigsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 47:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af den kriminelle lavalder.

Af Tom Behnke (FP) m.fl.

(Fremsat 16/12 93. Første behandling 20/1 94. Betænkning 17/3 94).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Kim Behnke (FP):**

Umiddelbart efter at forslaget havde været

til første behandling, skulle man næsten tro, at dagbladet Morgenavisen Jyllands-Posten havde taget forskud på betænkningen over dette forslag, for den 14. februar valgte avisen meget sympatisk på side 2 at indrykke en næsten helsides nærmest annonce for vores beslutningsforslag. Det var dels en meningsmåling eller en Sonar meningsmåling – det skal man huske at sige – der viste, at på nær SF har resten af Folketingets partier en overvægt af deres vælgere, der mener, at den kriminelle lavalder skal sættes ned præcis til de 12 år, som vi har stillet forslag om i dette beslutningsforslag.

Alle andre partier end SF har altså en overvægt af vælgere, som mener, at den kriminelle lavalder i øjeblikket er for høj. Jeg kan underholde statsministeren med at fortælle, at 57 pct. af statsministerens vælgere mener, at den kriminelle lavalder bør sættes ned, og af dem mener de 23 procent, at det skal være lige præcis til de 12 år, som Fremskridtspartiet har foreslået. Der er en overvægt på 61 pct. af den danske befolkning, der mener, at den kriminelle lavalder bør nedsættes, og igen 25 procent, der går på de præcis 12 år, som Fremskridtspartiet har stillet forslag om.

Der er selvfølgelig andre interessante ting at læse i den nævnte meningsmåling, men det korte af det lange er, at lige præcis hvad angår dette forslag kunne vi, da der skulle skrives den endelige betænkning, nemlig den, som Retsudvalget afgav den 17. marts, med stor overraskelse konstatere, at alle partierne mindst indstiller forslaget til forkastelse.

Mest overraskende var det selvfølgelig at læse, at Kristeligt Folkeparti var med i det flertal, der forkaster forslaget, eftersom Kristeligt Folkepartis ordfører, fru Inger Stilling Pedersen, i dagspressen og bl.a. også over for Ritzaus Bureau havde tilkendegivet, at den kriminelle lavalder burde nedsættes. Men selv om fru Inger Stilling Pedersen sidder i Retsudvalget, fandt hun det altså ikke betimeligt at delagtiggøre Folketinget i det synspunkt, men ønskede i stedet kun at lade synspunktet udgøre en del af pressekampagnen fra Kristeligt Folkeparti.

Det er selvfølgelig ikke specielt troværdigt, at man kan gå ud på stort set samme tid og sige til pressen, at man er tilhænger af elementerne i forslaget, og så afgive et betænkningbidrag, hvor man indstiller forslaget til forkastelse. Men jeg går ud fra, at fru Inger Stilling Peder-

[Kim Behnke]

sen og hendes vælgere finder ud af at få det synspunkt clearet af med hinanden.

Tilbage til selve det principielle i forbindelse med forslaget. Man kunne sige – og der var også enkelte af ordførerne, der brugte det argument under førstebehandlingen – at blot fordi der har været nogle enkelte sager, hvor man har kunnet konstatere, at helt unge har været involveret i endog særdeles voldsomme voldshandlinger, burde man ikke lave loven om.

Desværre er det sådan, at siden vi havde førstebehandlingen, er mængden af presseklip med sager, hvor helt unge er involveret i meget grov kriminalitet, vokset alt for betydeligt, og det viser, at der i dag mere end nogen sinde før er brug for, at vi får sænket den kriminelle lavalder.

Politiet kan i deres afhøringer af de unge osv. konstatere, at der ofte er tale om helt systematisk, helt kynisk udnyttelse af den kriminelle lavalder. Man udvælger simpelt hen den i banden, der er under den kriminelle lavalder, og sender vedkommende af sted for at udføre røveriet, det voldelige overfald, eller hvad det er, for man ved, at det ikke får nogen konsekvens for vedkommende.

Det synes vi er bekymrende. Vi er enige med 61 pct. af den danske befolkning, der mener, at den kriminelle lavalder bør nedsættes, og derfor ærgrer det os og forundrer det os lidt, at resten af Folketinget om lidt nedstemmer dette forslag.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Kim Behnke var så – jeg ved ikke, om han var forarget, men – overrasket over, at Kristeligt Folkeparti havde sagt et eller andet og stemte anderledes her. Det synes jeg ikke at hr. Kim Behnke skal være, for Fremskridtspartiet var ikke spor overrasket, men derimod meget taknemlig, da jeg som ordfører for Socialdemokratiet i spørgsmålet om nedsættelse af alderen for at kunne få abort uden forældrenes tilsagn gav udtryk for, at jeg var enig med Fremskridtspartiet, men at mit parti selvfølgelig ikke ville stemme for det, da det var et led i regeringsaftalen og var en hjertesag just for Kristeligt Folkeparti, og det lå i regeringsgrundlaget, at vi så var loyale mod hinanden.

Dengang var Fremskridtspartiet meget taknemlig, så jeg synes, at hr. Kim Behnke kan pakke sin forargelse ned i lommen; dér hører den bedre hjemme.

Arne Melchior (CD):

Hr. Kim Behnke gør atter en gang et stort nummer ud af, at Folketingets medlemmer og partier stemmer anderledes, end det fremgår af gallupundersøgelser og deslige at vælgerkorpset bag disse partier mener.

Det synes jeg er direkte forargeligt. Tror hr. Kim Behnke virkelig, at den normale dansker sidder inde med paratviden om alle de i hundredvis af spørgsmål, som diverse meningsmålingsinstitutter i en telefonsamtale stiller disse mennesker over for?

Selvfølgelig gør folk ikke det. Det har de hverken pligt til eller mulighed for. Hvad tror hr. Kim Behnke egentlig han får gage for – eller vederlag, som det hedder – som folketingsmedlem? Det er jo netop for at sætte sig bedre ind i tingene end den enkelte borger har mulighed for. Det betyder ikke, at hverken hr. Kim Behnke eller andre, der fylder stolene herinde, er kloge end folk i almindelighed, men vi er faktisk udpeget til, vi har tid til, og vi bliver betalt for at sætte os ind i sagerne totale sammenhæng og omstændigheder og derefter stemme efter den overbevisning, vi på basis af viden og grundig debat er kommet frem til.

Hr. Kim Behnkes recept svarer jo til, at Folketinget overhovedet ikke behøvede at mødes, for man kunne jo bare lade meningsinstitutterne afprøve befolkningens stemninger vedrørende de forskellige ting på denne givne tilfældige dag og så lade Folketinget beslutte i overensstemmelse hermed. Så kunne vi mødes 2 gange om året og kigge efter i meningsmålingerne.

Det er fuldstændig, jeg tror, man har lov at sige til grin at tro, at meningsmålinger gør det ud for et sagligt, politisk forarbejde, for den ansvarsbevidsthed, som man kan kræve af den enkelte i Folketinget, hverken kan eller må man selvfølgelig kræve af den enkelte, der tilfældigvis bliver spurgt her og nu.

(Kort bemærkning).

Else Marie Mortensen (S):

Foranlediget af Fremskridtspartiets bekym-

[Else Marie Mortensen]

ring for, om vi er i overensstemmelse med vores vælgere, vil jeg gerne sige, at det er der ingen grund til bekymring om, når det gælder den socialdemokratiske gruppe.

Som vi også sagde under førstebehandlingen af Fremskridtspartiets forslag, er den kriminelle lavalder på 15 år det klare objektive kriterium, vi har valgt at sætte for, hvornår vi finder, at så godt som alle er tilstrækkeligt modne, tilstrækkeligt voksne til at kunne idømmes straf.

Strafansvar forudsætter en voksen modenhed, fordi strafansvaret er knyttet til et bagudrettet skyldbegreb. Reaktioner over for børn bør efter vores opfattelse være knyttet til en fremadrettet bevidst indsats, og den fremadrettede bevidste indsats bør efter vores opfattelse foregå i det sociale regi.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det er i anledning af hr. Arne Melchior's bemærkning om, at befolkningens paratviden ikke kunne forventes at være i orden, men jeg tror nu, at det i præcis denne sag er en stærk undervurdering af den danske vælgerbefolkning. Der er et slip mellem de 12 år og de 15 år, hvor hverken forældre eller myndigheder har ansvaret.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det er helt korrekt, at jeg har udtalt, at man burde have en debat om den kriminelle lavalder. Vi har ikke lagt os fast på noget bestemt, men sagt, at det var meget nødvendigt, vi fik det op til debat.

Der er også en helt anden grund til, at jeg ønsker det, og det er, at det overlades til de sociale myndigheder at anbringe helt unge mennesker, der bliver mordere, et eller andet sted på et hjem uden forsvar, uden at de får deres sag belyst, og uden at de kan se, hvad der måske egentlig burde ske med dem.

Jeg er helt modstander af, at unge mennesker skal i fængsel. Men jeg tror, det er utrolig vigtigt, at man sætter ind meget tidligt og individuelt overvejer, hvad man kan gøre for at hjælpe den unge til at få stoppet kriminaliteten. Jeg synes, man tit tager alt for let på det.

Det er ganske korrekt, når der bliver sagt, at 14-årige f.eks. er helt bevidste om, at de ikke kan straffes. Man skulle nok meget tidligere si-

ge, at nok kan de ikke få en straf ved domstolene, men de sociale myndigheder har til gengæld en pligt til at sætte ind. Det, der meget ofte sker nu, er, at man ikke følger de unges sag op. Man træffer måske nogle beslutninger om dem, men de får ingen konsekvenser, og så længe en handling ikke har nogen konsekvens, kan unge ikke tage den alvorligt.

Jeg mener, at det, vi bør gøre, ikke er at diskutere fængsel eller ej for 12-13-14-årige, men at finde ud af, hvad vi kan gøre for at hjælpe disse unge væk fra kriminaliteten og ikke bare overlade dem til nogle sociale myndigheder, hvor de får en vidt forskellig behandling rundt om i landet.

Så jeg håber, man fortsat vil diskutere, om vi har den rigtige kriminelle lavalder nu, eller vi skal sætte noget andet i værk. Jeg mener, vi skal have den diskussion nu, men at vi ikke skal stemme om spørgsmålet endnu, for det er tiden nok ikke moden til.

Justitsministeren (Erling Olsen):

Jeg tror, hr. Kim Behnke drager forkerte slutninger ud af den meningsmåling, for svarene i en meningsmåling afhænger jo i høj grad af, hvordan spørgsmålene er stillet, og jeg tror, at det, de 61 pct. sagde ja til, i virkeligheden var: Skal det have følger, hvis nogen, der er under 15 år, begår en handling, der ville være strafbar, hvis personen havde været over 15 år?

Hvad angår det, hr. Kim Behnke var inde på med hensyn til, at de unge siger: Ha ha, jeg er heldigvis under 15 år, jeg kan ikke straffes, og så sker der ingenting, vil man kunne se meget tydeligt, at vi i regeringspartierne har været modstandere af at sænke den kriminelle lavalder, men at vi er tilhængere af, at det skal have følger, hvis unge under 15 år begår noget, der ellers ville være strafbart. Disse følger understreger vi meget kraftigt i voldspakken, hvor vi siger, at det skal have følger, første gang nogen, der er under 15 år, begår et eller andet ulovligt. Det har vi bl.a. også sagt i relation til et forslag, der kom fra hr. Helge Adam Møller. Det er lige præcis dér, skillelinjen går: Skal vi køre efter de almindelige regler, eller skal de sociale myndigheder og politiet osv. med det samme tage fat i de unge og deres forældre, få lagt en plan for dem, der redder dem ud af kriminalitet? Det er vi helt med på, men bare at sænke den kriminelle lavalder tror vi ikke på.

Kim Behnke (FP):

Det er næsten blevet en mærkesag for CD at promovere synspunkter, der ikke er i overensstemmelse med CD's vælgere, men jeg kan forstå, at det er et aftagende problem, så det løser vel nok sig selv.

Hvorom alting er, er vi i Fremskridtspartiet af den opfattelse, at når det hedder Folketinget, gør det ikke noget, at folkets synspunkter også er repræsenteret i Tinget, og vi opfatter ikke os selv som værende en særligt udpeget skare, der skulle være særlig kyndig til at tage stilling til et spørgsmål som det foreliggende. Det er jo ikke noget, der kræver hverken videregående uddannelse eller universitetseksamen at tage stilling til, hvad den kriminelle lavalder bør være.

I øvrigt påbyder grundloven jo de enkelte folketingsmedlemmer at stemme efter overbevisning, og fru Inger Stilling Pedersen må så gøre op med sig selv, om der bliver stemt efter overbevisning om lidt. Hvorom alting er, var det, fru Inger Stilling Pedersen i pressen gav udtryk for, ikke bare et ønske om at få en offentlig debat om disse spørgsmål. Nej, det var et regulært krav om, at den kriminelle lavalder blev nedsat.

Men jeg kan forstå, at fru Inger Stilling Pedersen i dag har modereret det til, at det bare var ønsket om at få en debat, og så kan fru Inger Stilling Pedersen takke Fremskridtspartiet for, at den debat kom, for det var os, der fremsatte forslaget.

Hvorvidt en kriminel lavalder på 15 år er et objektivt kriterium eller ej, er jo i den grad en strid om kejserens skæg. Dengang valgretsaldere til Folketinget var 21 år, var der såmænd også nogle, der mente, at det var det objektive kriterium. Jeg var selv blandt dem, der kæmpede for at få valgretsaldere nedsat til 18 år. I dag accepteres det af alle.

På samme måde vil det selvfølgelig være med hensyn til den kriminelle lavalder. I dag opfatter vi det som det mest naturlige i verden, at den er på 15 år, men fra den dag, den bliver nedsat, vil man tage udgangspunkt i de 12 år og ikke bagstræberisk erklære, at de 15 år var det eneste naturlige.

Når justitsministeren gør opmærksom på, at der i den meningsmåling ikke Jyllands-Posten, men Sonar havde lavet for Jyllands-Posten, var tale om et tendentiøst spørgsmål, må jeg minde

om, at det spørgsmål, der blev stillet vælgerbefolkningen, var:

»Hvad mener De? Bør den kriminelle lavalder sættes ned? Hvis ja, hvilken kriminel lavalder mener De vil være passende?« Der er ikke tale om, at man skal tage stilling til 15-årige unge bander osv., nej, der er tale om et helt præcist formuleret spørgsmål, nemlig: Skal den kriminelle lavalder nedsættes? Og i stedet for blot at tage det som en samlet pulje gav man oven i købet folk den mulighed at sætte alder på, og de fik valget mellem 11 eller yngre, 12, 13, 14 år, så man kunne markere, hvilken kriminel lavalder man mener der bør være.

Det mest interessante ved den meningsmåling var faktisk, at den fik afkræftet nogle af de myter, der ellers ville være, f.eks. den myte, at det er gamle mennesker, der sidder derhjemme og er utrygge ved de unge, de møder på S-togsstationen og derfor synes de, den kriminelle lavalder skal nedsættes. Det viste sig faktisk, at det var blandt de yngste, altså de 18-29-årige, der var den største tilslutning til at få den kriminelle lavalder nedsat.

Der viste sig også en anden interessant ting: at det ikke kun var i hovedstadsområdet, hvor man ellers har de største problemer med disse her ting, at der var det største ønske om at få den kriminelle lavalder nedsat; nej, det var faktisk i Jylland og rundt omkring i, som det hedder, øernes øvrige bykommuner. Det var dér, det største ønske om at få den kriminelle lavalder nedsat, var. Og dermed viser den meningsmåling sig at være ganske lodig og ikke bare at være en bekræftelse af nogle fordomme, som enkelte har i forvejen.

Jeg har selvfølgelig noteret mig, at indtil flere socialdemokrater har haft behov for at få udstillet deres dårlige samvittighed i forhold til de 57 pct. af deres vælgere, som de nu om lidt stemmer imod, men jeg overlader det helt til Socialdemokraterne selv at finde ud af, hvad man vil gøre ved det problem.

Justitsministeren (Erling Olsen):

Til hr. Kim Behnke vil jeg kun sige, at jeg mener, at det tendentiøse ligger i, at man alene formulerer spørgsmålet: »Skal den kriminelle lavalder nedsættes?« og ikke spørger: »Skal det have følger, hvis børn under 15 år begår noget, som i øvrigt ville være kriminelt, hvis de var over 15 år?« I Socialdemokratiet mener vi,

[Justitsministeren]

at det selvfølgelig skal have følger, og det er det synspunkt, som får mange socialdemokrater til at svare ja til det spørgsmål, der er stillet. Men det, vi bare ikke vil, er, at vi ikke vil sige over en bank, at gør man sådan noget, skal man som hovedregel indsættes i ungdomsfængsel eller lukket institution. Vi går ind for, at man i langt de fleste tilfælde får lagt handlingsplaner i samarbejde med forældrene, politiet og de sociale myndigheder.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

I et spørgsmål om, hvorvidt den kriminelle lavalder skal nedsættes, ligger der overhovedet ingen stillingtagen til, hvad der så skal ske med dem, der i en alder af 12 eller 13 år deltager i kriminelle handlinger.

Som justitsministeren vil vide efter læsning af vores beslutningsforslag, gøres der netop opmærksom på, at traditionel fængsling langt fra altid vil være det, der er den rigtige løsning, når der er tale om helt unge mennesker, men at andre foranstaltninger, særlige institutioner osv. ofte er det, der er brug for.

Jeg glæder mig så over den indrømmelse, justitsministeren kom med, nemlig at der ikke sker noget over for de personer under 15 år, der deltager i kriminell aktivitet. Justitsministerens forklaring på, at 57 pct. af Socialdemokratiets vælgere havde følt sig foranlediget til at sige ja til at få den kriminelle lavalder nedsat, var, at de gerne ville have, at der skete noget; det må jo omvendt betyde, at det er, fordi der ikke sker noget i dag.

Det synes jeg er et problem for Folketinget: at man har kriminelle mennesker under 15 år gående rundt, mennesker, for hvem der ikke sker noget, for hvem der ingen konsekvens er af, at de deltager i kriminelle handlinger – ofte kriminelle handlinger, der er særdeles alvorlige.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 8 (FP) stemte for, 108 (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Anden behandling af lovforslag nr. L 168:

Forslag til lov om førstegangssomsætning af fisk.

Af fiskeriministeren (Bjørn Westh).

(Fremsat 19/1 94. Første behandling 28/1 94. Betænkning 23/3 94).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§ 1, ændringsforslag nr. 1-4, § 2, således ændret, og §§ 3-21

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af lovforslag nr. L 173:

Forslag til lov om ændring af lov om tilskud til produktudvikling af jordbrugs- og fiskeriprodukter.

Af landbrugsministeren (Bjørn Westh).

(Fremsat 19/1 94. Første behandling 28/1 94. Betænkning 23/3 94).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.